

جام جهانی قطر و کشورهای رقیب در خلیج فارس

به قلم سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

۲ دسامبر ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/gulf-rivalries-and-qatar-world-cup

العربية (/ar/policy-analysis/almnafsat-alkhlyjyt-wkas-alalm-fy-qtr/)

درباره نویسنده

سایمون هندرسون (/fa/experts/saymwn-hndrswn-0/)

تحلیل کوتاه

بعد از نزدیک به دو سال توافق کشورهای همسایه قطر بر سر رفع شکاف دیپلماتیک با دوحه از این پس تنش‌های بازممانده و دعوای تاریخی بخش عمده‌ای از رقابت‌های پشت پرده آنها را خواهد ساخت

برای دیپلمات‌ها و تحلیلگران حوزه خلیج فارس حتی آن‌هایی که معمولاً فوتبال تماشا نمی‌کنند جام جهانی قطر که روز ۲۰ نوامبر آغاز می‌شود فرصتی عالی برای بررسی وضعیت سیاست‌های محلی دولت‌های منطقه خواهد بود. مهمترین بازی منطقه‌ای احتمالاً بازی آمریکا در برابر ایران است که روز ۲۹ نوامبر انجام خواهد شد اما سوال اصلی این است که آیا برگزاری این رقابت‌ها یک بُرد برای قطر خواهد بود یا یک مصداق آشکار و فاجعه‌باری از جاه‌طلبی

پیشینه بحث به سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۲۱ برمی‌گردد که عربستان سعودی امارات متحده عربی بحرین و مصر به دلیل رشته شکایت‌هایی از جمله حمایتش از جریان اخوان المسلمین و روابطش با ایران این کشور را تحت تحریم دیپلماتیک و تجاری قرار دادند. با این حال بسیاری از تنش‌های آنها مربوط به نسل‌های قبل است که به خاطر تفاوت میزان منابع زیرزمینی میان آنها تشدید شده است.

مثلاً کشور کوچکی مثل قطر با جمعیتی حدود ۳۰۰۰۰۰ نفر سومین ذخیره بزرگ گاز طبیعی در جهان را داراست. بیشتر از عربستان سعودی و امارات و دارایی‌های هیدروکربنی ناچیز بحرین را تحت الشعاع قرار می‌دهد. این موقعیت وقتی پیچیده‌تر می‌شود که بدانیم بیشتر گاز قطر در یک میدان گازی عظیم برون‌کرانه‌ای مشترک با ایران (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/qatar-without-tamim-sudden-succession-essay-series>) قرار دارد.

تنش‌های ناشی از رقابت در زمین فوتبال هم حائز اهمیت است چرا که مردم خلیج فارس با اشتیاق فوق‌العاده این ورزش را دنبال می‌کنند و رهبران آنها نیز برای آن سرمایه‌گذاری زیادی کرده‌اند. عربستان سعودی در سال ۲۰۲۱ با استفاده از صندوق سرمایه‌گذاری دولتی تیم بریتانیایی نیوکاسل یونایتد را خریداری کرد. برادر محمد بن زاید رئیس امارات مالک تیم منچستر سیتی است و شرکت هواپیمایی امارات مستقر در دبی اسپانسر باشگاه آرسنال لندن است. این تیم‌ها در حال حاضر سه جایگاه اول در لیگ برتر انگلستان به خود اختصاص داده‌اند. علاوه بر این تیم بن حمد آل ثانی امیر قطر مالک تیم معروف فرانسوی یعنی پاریس سن ژرمن است. رقابت بین این باشگاه‌ها صرفاً تنش رقابت در طول جام جهانی را افزایش خواهد داد. چرا که بسیاری از بازیکنان آن‌ها نقش‌های کلیدی در تیم‌های ملی دارند (تیم‌های ملی عربستان و قطر در این مسابقات حضور خواهند داشت به علاوه تونس و مراکش که تنها کشورهای

این درخشندگی منطقه‌ای و جهانی ناشی از جام جهانی ممکن است در معرض محو شدن باشد. قطر تا همین جا هم با موجی از گزارش‌های عمدتاً منفی رسانه‌ای در مورد مسائل بسیار مواجه بوده است. از جمله رفتارش با کارگران ساختمانی مهاجر که در بنای زیرساخت‌های این مسابقات شرکت داشته‌اند. همچنین شرایطی که در آغاز قطر توانست با تکیه بر آن حق میزبانی مسابقات را به دست آورد و نیز موضع‌گیری نه چندان مترقی قطر در مورد حقوق دگرباشان جنسی. هرچند قطر مستحق خیلی از این انتقادهاست اما افزایش چشمگیر حجم این انتقادهای ممکن است بیشتر به این دلیل باشد که رقبای تاریخی قطر در منطقه دارند از این فرصت برای کوبیدن قطر استفاده می‌کنند وگرنه وضع نقض حقوق بشر در قطر خیلی بدتر از همسایگانش نیست. بر اساس مفاد توافقنامه ۲۰۲۱ که به شکاف میان کشورهای جنوب خلیج فارس پایان داد. پوشش رسانه‌ای خصمانه ممنوع است اما این تصور قویاً وجود دارد که امارات و بحرین - که ریاض آنها را مجبور به پذیرش توافق کرد- پشت انتشار اخبار منفی درباره قطر باشند. با این حال هیچ‌یک از کشورهای حاشیه خلیج فارس سابقه درخشانی در بهبود شرایط ظالمانه کارگران ساختمانی مهاجر ندارند. بر اساس مقاله ۱۱ نوامبر *فایننشال تایمز* (<https://www.ft.com/content/f8deac63-e552-4ac6-9d9c-2b10df662893>) «سازمان‌های غیردولتی و اتحادیه‌های کارگری امیدوارند که اصلاحات قطر در زمینه رفتار استثمارگرانه این کشور با کارگران مهاجر تأثیر چشمگیری بر کل منطقه خلیج فارس داشته باشد. بزرگترین ناقض حقوق آنان عربستان سعودی است. در حالی که امارات "احتمالاً انعطاف‌ناپذیرترین کشور خلیج فارس در مورد مسائل کارگری است."»

در مورد خود مسابقات جدای از بازی آمریکا با ایران شاید برای تحلیلگران غیرهوادار فوتبال جالب این باشد که ببینند کدامیک از رهبران خلیج فارس شخصاً در این مسابقات حضور پیدا می‌کنند. ولیعهد سعودی محمد بن سلمان - که سال گذشته به طور ناگهانی به این نتیجه رسید که شکاف با قطر به اندازه کافی طولانی شده - یکی از حاضران احتمالی است. در حالی که احتمال کمتری هست که محمد بن زاید رهبر امارات در مسابقات حضور پیدا کند. همینطور بعید است که رهبران بحرین نیز در این مسابقات حاضر شوند. هرچند ممکن است یک یا دو نفر از اعضای رده پایین خانواده سلطنتی این کشور حضور پیدا کنند. به هر حال هر کسی که حاضر شود بازی نهایی تا ۱۸ دسامبر برگزار نمی‌شود. لذا دیپلماسی منطقه‌ای شاید برای چند هفته پرتنش ادامه داشته باشد.

❖ *سایمون هندرسون هموند بیکر و مدیر برنامه برنستاین در زمینه سیاست‌گذاری انرژی و خلیج فارس در انستیتو واشنگتن است.*

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Team's Ambivalent Approach to Protests During the World Cup

دسامبر ۲۰۲۲

S. Houseini

(/policy-analysis/iran-teams-ambivalent-approach-protests-during-world-cup)

BRIEF ANALYSIS

Khamenei Focusing on “External Threats,” Not Protest Demands

دسامبر ۲۰۲۲

Omer Carmi

(/policy-analysis/khamenei-focusing-external-threats-not-protest-demands)

BRIEF ANALYSIS

Kurds Against the Iranian Regime: Internal and Regional Implications

December 8, 2022, starting at 1:00 p.m. EST (1800 GMT)

Abdullah Mohtadi ,
Shukriya Bradost ,
David Pollock

(/policy-analysis/kurds-against-iranian-regime-internal-and-regional-implications)

TOPICS

- (/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/) دمکراسی و اصلاح
- (/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/) عرب و اسلام سیاسی
- (/policy-analysis/anrzhy-w-aqtsad/) انرژی و اقتصاد
- (/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhy/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

REGIONS & COUNTRIES

- (/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/) کشورهای حاشیه خلیج فارس